SKAITMENINĖS ŽURNALISTIKOS TINKLAS

2025 m. liepa

Misija, vizija, tikslai ir veiklos

PLATTFORM CHRISTDEMOKRATIE
DECIDE PROJECT

Co-funded by the European Union

Misija

Skaitmeninės žurnalistikos tinklo misija – suvienyti žiniasklaidos profesionalus, žurnalistus ir pilietinės visuomenės bei NVO atstovus į bendrą etikos sistemą, skatinančią atsakingą žurnalistiką skaitmeniniame amžiuje. Kurdami palankią erdvę bendradarbiavimui, siekiame sukurti atsparią žurnalistikos bendruomenę, pasirengusią atremti šiuolaikinius iššūkius.

Mūsų misija apima dezinformacijos suvokimo didinimą, pasipriešinimą cenzūrai ir teisės į saviraiškos laisvę gynimą kaip demokratinių visuomenių kertinį akmenį. Tinklas pabrėžia etiškos žurnalistikos svarbą, vadovaujantis pagrindinėmis dorybėmis: išmintimi, teisingumu, tvirtumu ir saikingumu. Šie principai yra pagrindas sprendžiant sudėtingus žiniasklaidos ir visuomenės klausimus.

Didėjančios skaitmeninės manipuliacijos ir informacijos pertekliaus amžiuje, mes siekiame įgalinti žurnalistus veikti nepriklausomai, etiškai ir sąžiningai – atkurti pasitikėjimą žiniasklaida ir tiksliai bei skaidriai informuoti visuomenę.

Kadangi žurnalistika ir toliau vystosi skaitmeninėje erdvėje, mūsų misija yra puoselėti atskaitomybės kultūrą, kurioje žurnalistai skatina valdžios atskaitomybę, kartu nagrinėdami savo pačių šališkumą ir prielaidas. Tai darydami, mes kuriame skaidresnę ir atsakingesnę žiniasklaidos aplinką, kuri tarnauja viešajam gėriui.

Manome, kad etiška žurnalistika turėtų ne tik atspindėti visuomenę, bet ir teigiamai ją formuoti. Kurdami tarptautinį profesionalų tinklą, atsidavusį viešajam interesui, mes siūlome vieningą atsaką į didėjančius nuogąstavimus dėl dezinformacijos, žiniasklaidos manipuliacijos ir mažėjančio pasitikėjimo institucijomis.

Per dialogą, bendrus išteklius ir mentorystę, Tinklas įgalins žurnalistus drąsiai ir rūpestingai praktikuoti savo profesiją – tarnauti kaip moralinis kompasas greitoje skaitmeninėje aplinkoje, kurioje informacija plinta sparčiai, bet tiesos reikia siekti kruopščiai.

Pavyzdžiui, paimkime vietinį žurnalistą, aprašantį prieštaringą plėtros projektą savo mieste. Neturėdami palaikymo tinklo, jie gali susidurti su politiniu spaudimu, šmeižto kampanijomis ar net teisiniais grasinimais. Per Skaitmeninės žurnalistikos tinklą jie gautų prieigą prie kolegų patarimų, teisinių priemonių rinkinių ir moralinės paramos, leidžiančios saugiau ir aiškiau pranešti insitucijoms.

Kitas svarbus mūsų misijos aspektas yra daugelio nepriklausomų ar laisvai samdomų žurnalistų patiriamos izoliacijos sprendimas. Sujungdami juos su Europos masto kolegų grupe, užtikriname, kad net ir mažiausi balsai būtų įgalinti ir išgirsti didesniame pokalbyje apie žiniasklaidos vientisumą ir visuomenės interesus atstovaujančią žurnalistiką.

Vizija

Mūsų vizija – ateitis, kurioje žurnalistika Europoje klesti per tarpusavio priklausomybę, etinę atsakomybę ir profesinį vientisumą. Skaitmeninės žurnalistikos tinklas numato žiniasklaidos aplinką, kurioje visuomenės pasitikėjimas atkurtas per skaidrumą, faktinės informacijos pranešimą ir pagarbaus dialogo palaikymą.

Mes siekiame Europos viešosios erdvės, kurioje žurnalistai, faktų tikrintojai ir pilietinės visuomenės veikėjai dirba kartu, siekdami palaikyti informacijos laisvę, užtikrinti atskaitomybę ir pasipriešinti dezinformacijos bei propagandos kampanijoms.

Skatindami bendruomenę, įsipareigojusią etiniams standartams, mes įsivaizduojame domino efektą, kai žiniasklaidos profesionalai įkvepia platesnę tiesos, atvirumo ir pilietinės atsakomybės kultūrą.

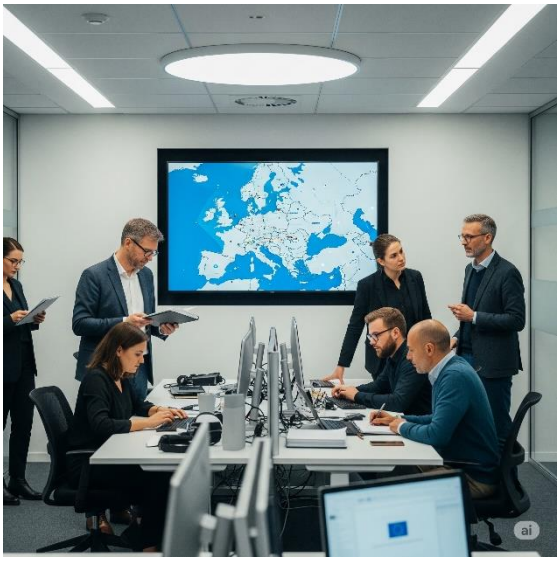
Mes įsivaizduojame profesionalią ekosistemą, kurioje žurnalistai, nepaisant vietos ar institucinės priklausomybės, turi prieigą prie bendrų įrankių, etikos gairių ir bendradarbiavimo galimybių. Ši vizija apima tarpvalstybinį bendradarbiavimą tiriant problemas, kurios kerta sienas, tokias kaip organizuotos dezinformacijos kampanijos, korupcija ir žiniasklaidos laisvės pažeidimai.

Šioje ateities žiniasklaidos aplinkoje žurnalistika vertinama ne tik kaip karjera, bet ir kaip viešoji paslauga. Mūsų vizija yra sukurti žiniasklaidos profesionalų kartą, kuri yra kritiškai sąmoninga ir etiškai pagrįsta, įkvėpta kelti pramonės standartus, išlaikant atsparumą ekonominiam, politiniam ir technologiniam spaudimui.

Taip pat įsivaizduojame žiniasklaidos aplinką, kurioje tarpvalstybinė tiriamoji žurnalistika yra normalizuota ir gerai palaikoma. Pavyzdžiui, jei dezinformacijos kampanija kyla vienoje šalyje ir nukreipta į kitą, Tinklo nariai gali greitai koordinuoti aprėptį, patikrinti šaltinius ir atskleisti manipuliacijos struktūrą realiuoju laiku.

Tinklas siekia tapti pripažintu ištekliumi tiek institucijoms, tiek piliečiams – vieta, kur žmonės kreipiasi ieškodami patikimos informacijos, etiškos žurnalistikos praktikų ir idėjinės lyderystės skaitmeninės žiniasklaidos ateityje.

Skaitmeninės žurnalistikos tinklo tikslai

1 tikslas: Pagrindinių dorybių įtvirtinimas žurnalistikos praktikoje.

Tinklas propaguoja keturias pagrindines dorybes – išmintį, teisingumą, tvirtumą ir saikingumą – kaip etines šiuolaikinės žurnalistikos atramas. Siekiame šias vertybes įtvirtinti reportažų praktikose, redakcijų sprendimuose ir žinių skyrių kultūroje. Mokymo moduliai, atvejų aptarimai ir etikos seminarai padės internalizuoti šias vertybes tarp narių.

2 tikslas: Išraiškos ir diskurso laisvės stiprinimas.

Politinės poliarizacijos ir teisėkūros neaiškumo laikais spaudos laisvei gresia vis didesnės grėsmės. Tinklas parengs gynybos strategijas žurnalistams nuo SLAPP'ų (strateginių ieškinių prieš visuomenės dalyvavimą), cenzūros ir neapykantos kurstymo įstatymų manipuliavimo. Ištekliai padės nariams atsakingai palaikyti laisvą išraišką.

3 tikslas: Atsparumo dezinformacijai didinimas.

Teikdamas įrankius pažangiam faktų tikrinimui, duomenų patvirtinimui ir manipuliacijos taktikų atpažinimui, Tinklas įgalina žurnalistus kritiškai vertinti šaltinius ir istorijas. Tai būtina siekiant kovoti tiek su tikra dezinformacija, tiek su piknaudžiavimu „netikrų naujienų" kaltinimais prieš teisėtą žurnalistiką.

4 tikslas: Etiško technologijų naudojimo skatinimas.

Tinklas skatina žiniasklaidos profesionalus etiškai ir produktyviai panaudoti skaitmenines priemones, tokias kaip dirbtinis intelektas, duomenų analizė ir automatizavimas. Seminarai ir gairės padės nariams įsisavinti technologijas, nepakenkiant redakcijos nepriklausomybei ar duomenų apsaugos standartams.

5 tikslas: Tarpsektorinio bendradarbiavimo palengvinimas.

Tarpsektorinis bendradarbiavimas skatina inovacijas ir stiprina žiniasklaidos atsparumą. Tinklas statys tiltus tarp žurnalistų, akademinės bendruomenės, nevyriausybinių organizacijų ir politikos formuotojų, siekiant palengvinti idėjų, išteklių ir abipusio mokymosi mainus. Šis bendradarbiavimas lems bendras publikacijas, ataskaitas ir advokatūros įrankius.

Skaitmeninės žurnalistikos tinklas taip pat siekia suderinti savo tikslus su platesniais Europos ir pasauliniais spaudos laisvės, žmogaus teisių ir demokratinio dalyvavimo standartais. Pripažįstame, kad etiškos žurnalistikos skatinimas yra bendras darbas, reikalaujantis struktūrizuoto mokymo, kolegų atskaitomybės ir kultūrinių pokyčių.

Siekdamas šių tikslų, Tinklas siūlys tiek trumpalaikes intervencijas, tokias kaip internetiniai seminarai ir įrankių rinkiniai, tiek ilgalaikes strategijas, tokias kaip sertifikavimo keliai, partnerystės su žurnalistikos

mokyklomis ir kasmetiniai politikos dialogo forumai. Mūsų tikslai yra ambicingi, bet būtini siekiant atremti sisteminę spaudos laisvės eroziją įvairiuose Europos ir už jos ribų esančiuose kontekstuose.

Apsvarstykite 3 tikslą veiksmo metu: žurnalistas ES pasienio regione atranda viešojoje erdvėje greitai plinantį vaizdo įrašą, kuriame, viešasis pareigūnas gali būti įsitraukęs į nusižengimą. Naudodamiesi tinklo teikiamais dirbtinio intelekto pagrindu veikiančiais teismo ekspertizės įrankiais, jie aptinka, kad vaizdo įrašas buvo subtiliai redaguotas ir išimtas iš konteksto. Tai ne tik apsaugo nuo dezinformacijos plitimo, bet ir apsaugo jų pranešimų vientisumą.

Kalbant apie 5 tikslą, konkretus pavyzdys galėtų būti bendra žurnalistų ir NVO iniciatyva, skirta sekti ir pranešti apie su rinkimais susijusią dezinformaciją keliose šalyse. Sujungus išteklius ir perspektyvas, aprėptis yra ne tik tikslesnė, bet ir labiau susijusi su Europos auditorija, kuri dalijasi bendromis skaitmeninėmis grėsmėmis.

Co-funded by the European Union

Skaitmeninės žurnalistikos tinklo veikla

1 veikla: Internetiniai susitikimai ir seminarai.

Tinklas rengs reguliarias internetines sesijas, kurias ves pramonės ekspertai ir akademikai. Jose bus nagrinėjamos teisinės apsaugos, etiškos žurnalistikos ir dirbtinio intelekto žiniasklaidoje temos. Sesijos taip pat leis diskutuoti su kolegomis ir dalytis įgūdžiais. Dalyviai išsineš praktines strategijas ir naujas perspektyvas.

2 veikla: Vidinė informacinė bazė.

Tik nariams skirta internetinė platforma saugos išteklius, tokius kaip šablonai, atvejų studijos, teisiniai vadovai ir daugialypės terpės vadovėliai. Ši informacinė bazė bus kuruojama narių ir nuolat atnaujinama, sukuriant gyvą žiniasklaidos vientisumo praktikų saugyklą.

3 veikla: Kolegų palaikymas ir etikos atvejų klinikos.

Nariai galės pateikti realius etikos iššūkius iš savo pranešimų patirties. Šios sesijos suteiks kolektyvinius apmąstymus, diskusijas ir patarimus, sumažins izoliaciją ir padidins bendrą atsakomybę už žiniasklaidos etiką.

4 veikla: Bendradarbiavimo projektai.

Bus pradėti bendri tiriamieji projektai tarp tinklo narių ir pilietinės visuomenės partnerių. Šie projektai spręs tarpvalstybinius klausimus, tokius kaip korupcija, dezinformacijos kampanijos ir žmogaus teisių pažeidimai. Rezultatai bus paskelbti ir plačiai išplatinti.

5 veikla: Viešasis dialogas ir medijų raštingumo skatinimas.

Tinklas vykdys kampanijas ir organizuos bendruomenės renginius, kurie skatins kritinį mąstymą ir medijų raštingumą. Temos apims dezinformacijos atpažinimą, demokratinių vertybių apsaugą ir konstruktyvų dalyvavimą skaitmeniniame dialoge.

Šios veiklos sukurtos taip, kad būtų keičiamo dydžio ir tvarios. Pavyzdžiui, įrašyti internetiniai seminarai bus archyvuojami ir prieinami, leidžiantys naujai atėjusiems nariams gauti visas naudas. Tinklas taip pat tyrinės galimybė kurti teminius naujienlaiškius, tinklalaides ir viešus renginius, kurie pabrėžtų sėkmingus projektus ir pagrindines narių įžvalgas.

Be to, Tinklas įtrauks mentorystės programą, sujungiančią patyrusius žurnalistus su jaunais specialistais. Tai sustiprins kartų solidarumą žurnalistikos srityje ir padės naujokams spręsti etinius ir karjeros plėtros iššūkius su palaikymu ir įžvalga.

Siekiant išplėsti savo poveikį, Tinklas planuoja bendradarbiauti su universitetais, žiniasklaidos vystymo NVO ir tiriamosios žurnalistikos centrais visoje Europoje, kartu rengiant seminarus ir stiprinant žurnalistų, dirbančių esant spaudimui ar nepakankamai atstovaujamuose regionuose, balsus.

PLATTFORM CHRISTDEMOKRATIE

u ime obitelji

World Youth Alliance Southeast Europe

ATEITININKAI

Įsivaizduokite scenarijų, kai žurnalistas susiduria su SLAPP ieškiniu po to, kai atskleidė aplinkosaugos pažeidimus, kuriuos padarė galinga korporacija. Tinklo žinių bazėje jie randa panašių bylų precedentus, gauna kolegų patarimų dėl teisinės strategijos ir prisijungia prie internetinio seminaro su teisės ekspertu, kuris sėkmingai apgynė panašias bylas. Tai įgalina juos tęsti savo darbą su pasitikėjimu ir sąmoningumu.

Mentorystės komponentas galėtų apimti jauno žurnalisto, aprašančio pabėgėlių bendruomenes, sujungimą su patyrusiu užsienio korespondentu. Mentorius teikia ne tik naratyvines technikas, bet ir kultūrinio jautrumo įrankius, padedančius užtikrinti tikslų ir pagarbų marginalizuotų balsų aprašymą.

Kiekviena veikla yra struktūrizuota taip, kad sukurtų apčiuopiamą, ilgalaikį poveikį. Tikimės, kad per pirmuosius metus Tinklas surengs bent 10 internetinių seminarų, išleis tris įrankių rinkinius ir palengvins penkis tarpvalstybinius žiniasklaidos bendradarbiavimus – su išmatuojamu poveikiu dalyvių darbui ir visuomenės įsitraukimui.

Co-funded by the European Union

Strateginis pagrindimas ir ilgalaikis poveikis

Skaitmeninės žurnalistikos tinklas yra ne tik laikina iniciatyva, bet ir ilgalaikė struktūra, skirta palaikyti žurnalistiką ir demokratinį diskursą gerokai po pirminio projekto pabaigos. Juo siekiama suburti mažiausiai 50 žurnalistikos ir medijų raštingumo srities profesionalų, įskaitant 25, atrinktus per renginius ir bendradarbiaujant su kolegomis visoje Europoje.

Ši nuolatinė bendruomenė veiks kaip „partnerių tinklas“, papildantis esamus jaunimo ir profesinius tinklus Europoje. Jos struktūra ir vertybės leis lanksčiai reaguoti į kylančius iššūkius, kartu sistemingai gerinant žurnalistinę kokybę ir atsparumą.

Tikslas – sukurti domino efektą, kai gerai apmokyti žurnalistai ir informuoti jauni piliečiai padeda kelti žiniasklaidos ir viešojo diskurso standartus. Šie profesionalai taps daugikliais, darysiančiais įtaką žinių skyriams, pilietinei visuomenei ir galiausiai demokratiniam gyvenimui visoje Europoje.

Skatindamas bendradarbiavimą, mokymus ir abipusę paramą, Skaitmeninės žurnalistikos tinklas padės užtikrinti, kad žurnalistika išliktų demokratinių visuomenių kertiniu akmeniu – nepriklausoma, etiška ir atspari pokyčiams.

Pagrindinis tinklo tvarumo komponentas yra jo decentralizuotas požiūris. Užuot priklausęs tik nuo centrinės vadovavimo struktūros, Tinklas skatins vietinius taškus ar darbo grupes inicijuoti savo projektus ir iniciatyvas, taip prisidedant prie stipresnės, labiau reaguojančios bendruomenės.

Be to, Tinklas sieks partnerystės su esamomis žiniasklaidos stebėsenos organizacijomis, teisinės pagalbos tinklais ir technologijų kūrėjais. Tai leis nariams gauti naudos iš teisinės apsaugos, greito reagavimo mechanizmų atakų atvejais ir prieigos prie pažangiausių tikrinimo priemonių.

Sukurdama erdves apmąstymams, dialogui ir bendradarbiavimui, Tinklas ne tik sprendžia neatidėliotinus skaitmeninės žurnalistikos iššūkius, bet ir kuria pagrindus labiau informuotai, įsitraukusiai ir demokratiškesnei visuomenei. Mūsų ilgalaikis tikslas yra, kad mūsų nariai taptų atskaitos taškais savo regionuose – žurnalistai, kurie rodo pavyzdį ir kelia profesijos standartus.

Įsivaizduokite po projekto situaciją: žurnalistas Vengrijoje susisiekia su kolegomis Ispanijoje ir Vokietijoje, kad ištirtų skaitmeninio sekimo praktikas, darančias įtaką pilietinei visuomenei. Turėdami ankstesnius ryšius, užmegztus per Tinklą, jie gali kartu parašyti tarpvalstybinį pranešimą, kuris sulaukia dėmesio ES lygiu, darydamas įtaką politinio lygmens diskusijoms apie duomenų privatumą ir žiniasklaidos laisvę.

Panašiai, pilietinės visuomenės organizacija gali naudoti Tinklą, kad surastų etiškų žiniasklaidos partnerių kampanijai prieš ksenofobiją, užtikrinant, kad istorijos būtų pasakojamos taip, kad ne nužmogintų paveiktų bendruomenių ir atsispirtų sensacijų paieškai.

Šis grandininis efektas apimtų ne tik pačią žurnalistiką. Stiprindamas žurnalistus, Tinklas taip pat stiprintų viešąsias institucijas, piliečių pasitikėjimą ir demokratinių sistemų atsparumą. Krizių metu – ar tai būtų pandemija, karas, ar politiniai sukrėtimai – judrus, etikos principų besilaikantis ir bendradarbiaujantis žiniasklaidos tinklas tampa ne tik naudingas, bet ir būtinas.

Finansuoja Europos Sąjunga. Tačiau išsakytos pažiūros ir nuomonės yra tik autorių (-ių) ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos švietimo ir kultūros vykdomosios agentūros (EACEA) požiūrį. Nei Europos Sąjunga, nei dotacijas teikianti institucija negali būti laikoma už jas atsakinga.